

Asia: VN/10633/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle sakon ja muiden omaisuuden kohdistuvien seuraamusten täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne sakon täytäntöönpanosta annetun lain yleisiä säännöksiä koskevista muutosehdotuksista. Erityisesti lausunnonantajia pyydetään lausumaan hallinnollisia seuraamusmaksuja koskevista muutosehdotuksista ja kutakin ministeriötä pyydetään lausumaan oman hallinnonalansa lainsäädäntöön ehdotetuista muutoksista.

Tuomioistuinvirasto pitää työryhmän ehdottamaa sakon täytäntöönpanosta annetun lain kokonaisuudistusta perusteltuna. Viranomaisten välisen tehtävien jaon selkeyttäminen ja täytäntöönpanomenettelyä koskevien säännösten yhtenäistäminen on kannatettavaa. Tuomioistuinvirasto pitää myös kannatettavana ehdotusta siitä, että sakkomenettelyssä luovuttaisiin rangaistusvaatimuksesta ja mahdollistettaisiin päihdetutkimuskustannusten määrääminen sakkomenettelyssä. Oikeusrekisterikeskuksessa on käynnissä tietojärjestelmähanke, jossa uudistetaan Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanotietojärjestelmä. Tietojärjestelmähankkeen tavoitteena oleva täytäntöönpanomenettelyn automatisointi sekä manuaalisista menettelyistä luopuminen ovat kannatettavia tavoitteita.

Lausuntonne rahamääräisen saatavan perintää koskevista muutosehdotuksista.

-

Lausuntonne sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevista muutosehdotuksista.

Tuomioistuinten kannalta ehdotuksella on keskeisimmin merkitystä sakon muuntorangaistuksen määräämiseen liittyen. Tuomioistuinvirasto kannattaa ehdotuksen yleisiä tavoitteita sakon muuntorangaistusmenettelyn sujuvoittamiseksi ja tietojärjestelmissä tapahtuvaan tarvittavien tietojen sekä asiakirjojen siirtämisen osalta.

Ehdotuksessa muuntorangaistuksen määräämisen tuomioistuinkäsittelyn nykymalli esitetään säilytettäväksi pääosin nykyisellään. Muuntorangaistusten määräämisen osalta olisi kuitenkin syytä

vielä kertaalleen arvioida ja harkita laajemmalti se, onko nykymallin säilyttäminen perusteltua tai olisiko olemassa vaihtoehtoisia tapoja muuntorangaistuksen määräämiseksi.

Vaihtoehtoja nykymallille voisivat olla kirjallisen menettelyn mahdollistaminen tai muuntomahdollisuuden sisällyttäminen jo ensimmäiseen tuomioistuimen ratkaisuun.

Nykyisestä järjestelmästä, jossa muuntorangaistukseen tuleva asia käsitellään kahdesti, voidaan pitää raskaana: ensin määrätään seuraamus ja mikäli tuomittua sakkorangaistusta ei makseta, asia tuodaan vielä erikseen muutokäsittelyyn. Mahdollista voisi olla, että jo ensimmäisessä tuomioistuimen ratkaisussa, jossa sakkoa tuomitaan, olisi samalla määräys mahdollisuudesta muuntaa sakkorangaistus vankeudeksi, mikäli sakkoja ei makseta.

Tuomioistuimen uusintakäsittelyssä eli muuntorangaistuskäsittelyssä tuomioistuimien muuntaa maksamatta olevat sakot vankeudeksi tai lykkää asian käsittelyä sakon maksutilanteen selvittämistä tai sakotetun henkilökohtaisten olojen selvittämistä varten. Sakot voidaan jättää muuntamatta tietyin sakotetun henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvien syiden vuoksi. Lainsäädäntöä uudistettaessa olisi syytä arvioida, onko tällaiselle uusintakäsittelylle ja siihen sisältyvälle harkinnalle perusteltua tarvetta. Käytännössä muuntorangaistusten käsittely tuomioistuimissa on varsin summaarista ja keskittyy lähinnä sakon maksutilanteen selvittämiseen. Harkintaa liittyen sakotetun henkilökohtaisiin olosuhteisiin on käytännössä harvoin.

Muuntorangaistusten käsittely on tähän saakka tapahtunut varsin manuaalisesti ja tällä hetkellä on selvityksessä missä järjestelmässä ja miten muuntorangaistukset tulisi jatkossa käsitellä. Selvitystyö tähän liittyen on käynnissä yhteistyössä Oikeusrekisterikeskuksen, Tuomioistuinviraston sekä syyttäjien kanssa. Kuten ehdotuksessa on todettu, tietojärjestelmämuutoksia koskeva selvitystyö ollessa kesken, ei kustannusarviota voida tältä osin voida antaa. Selvää kuitenkin on, että kustannuksia aiheutuu ja ne voivat määrällisesti olla huomattaviakin.

Lausuntonne menettämisseuraamusta koskevista muutosehdotuksista.

-

Lausuntonne rikosvahinkosaatavien täytäntöönpanoa koskevista muutosehdotuksista.

-

Lausuntonne rekistereitä ja tiedonluovutusta koskevista muutosehdotuksista.

-

Lausuntonne rangaistusvaatimusta ja päihdetutkimuskustannusten määräämistä koskevista muutosehdotuksista.

-

Lausuntonne muista muutosehdotuksista.

-

Lausunnonantajan mahdolliset muut huomiot.

-

Jaakkola Riku
Tuomioistuinvirasto

Grönqvist Inka
Tuomioistuinvirasto